

Isabella Lundgren om Sara Aldén

"Sara sjunger av nödvändighet. För mig är det det enda som verkligen spelar någon roll. Det finns en sådan precision och lätthet i hennes ton och anslag som påminner mig om min sköra mänsklighet. Den som det är alldeles för lätt att glömma bort."

"stämningarna och förväntningarna som rummet har på henne som jazzsångerska", som hon skriver i sammanfattningen.

Det är ett slags jazzsångens fenomenologi bruten genom de i stunden verkande maktpraktikerna.

Att till exempel inte utgå från den tonart som passar sångaren bäst. Att inte beröra det faktum att det som sångare är en stor skillnad att byta tonart jämfört med om man spelar ett tempererat instrument.

En av låtarna hon använde i undersökningen är Bill Evans *Very early* som rör sig framåt i ständiga kvinsteg, en låt som Sara och trion spelade så mycket att de fick "revansch på den".

– Man använder den här låten som en gymnast använder en barré: gymnastiserar kring den. Man är rädd för vissa partier, man har skadat sig på den och spänner sig, för man har kvar minnen av när det har gått åt helvete under jam.

För åt helvete har det gått. Sara berättar om ett tillfälle där läraren plötsligt ändrade tonart. Plågan för alla var tydlig. Ingen kom eller kunde komma till undsättning när tärningen var kastad. Sångerskan fick försöka skrapa ihop det som fanns kvar av värdighet.

– Alla vinner på att vi talar om de här upplevda erfarenheterna. Det är ingen som är där av illvilja men det kan verkligen vara toxiskt för alla. Det handlar om att hitta ett språk så att vi kan tala om vad som händer i de här rummen.

Säger Sara Aldén på länk från Majorna i Göteborg en måndag i januari med doften av fruset hav och nybakat bröd i luften.

Bill Evans *Very early* är en av de sex välkända, en del nästintill överanvända sånger ur den amerikanska sångboken som ligger på Sara första skiva, ep:n

A room of one's own, med titeln inspirerad av Virginia Woolfs essä som beskriver hur många arenor är stängda för kvinnor, även om de är lika begåvade som männen.

Sara Aldéns poäng är att skapa sig ett eget rum i dessa välkända standardlåtar. Verktyget är nyläsningar som avtäckar betydelse vilka undgått traderingens upptrampade stigar. Satsningen är total.

KÄNSLAN, NERVEN I uttrycket är det viktiga. Målet är att beröra. Under mixningen och mastringen av albumet stektes många gånger det som lät objektivt snyggt till förmån för det lite råare, lite fulare eftersom "det har mycket mer kärna och vilja."

A room of one's own fick Liras recensent att skåda genombrottet för en ny svensk jazzsångerska. Jag misstänker att han har rätt. Nu kommer det andra steget i Sara Aldéns trestegsraket, det hon beskriver som en infasning av hennes egen identitet.

Först enbart tolkningar, nu en blandning av standarder och original och till nästa skiva enbart eget material. I centrum finns trion med pianisten August Björn och kontrabasisten Daniel Andersson.

– Första skivan handlade mycket om att tillsammans med mina musiker skapa ett rum där jag får göra det jag vill. Att få vara musiker och kvinna och skapa en egen plats i jazzen där jag inte bara härmar andra – där jag kan vara allvarlig och bli tagen på allvar. Den här skivan har också en tanke om genusdiskurs – inte utifrån bara jämställdhet

eller binäritet utan utifrån maktrelationer. Vad pågår här? Det jag skapar är ett ljudande kvinnoporträtt 2024 – det liv som jag lever nu och relaterat till vad som pågår i världen.

Gamla storbandsrökaren *They can't take that away from me* har hon tagit ner till en vemodig, eftertänksam ballad som fokuserar på saknaden efter någon som försvunnit. Det outplånliga minnet av en gest, ett sätt att hålla sina bestick. "En hjärtekrossarlåt så jävla svängig men också jättesorglig!"

Fullängdaren inleds med egna *There is no future*: "There is no music here / There's only lies / There'll be no miracles / That will happen for you and I, even though we tried."

Och avslutas med en version av *What a wonderful world* som skulle fått Freddie Wadling att framstå som en uppsluppen sång- och dansman.

”

Det handlar om avslut överlag - jordens slut, mitt slut, ditt slut, allas slut, de små avsluten och de stora

Sara Aldén är 34 år, jazzsångerska, född i Hedåker i Västmanland. Bor i Göteborg. Albumdebuten *There is no future*, inspelad och mixad i Studio Epidemin av Johannes Lundberg, släpps den 22 mars på Prophone Records.

Slutordet blir hängande när Sara sjunger: "I think to my self, what a wonderful ...", sedan ringer låten ut i tystnad. Mörkt? Ja. Domedagsjazz? Ja, säger Sara. "Men det är ju väldigt mycket som är mörkt nu och som går åt fel håll."

– Skivan handlar om att bearbeta ointagliga fakta. Jag har tagit de här äldre låtarna och satt in dem i min tankevärld här och nu i relation till vad som pågår omkring mig – som tankar om miljöhot och klimatkris. Det handlar om avslut överlag – jordens slut, mitt slut, ditt slut, allas slut, de små avsluten och de stora. Den här skivan har varit ett sätt för mig att behandla vad nuet verkligen innebär.

MED SIG PÅ resan som musikaliska och andliga stötspelare har hon haft Anders Jormin, basist och professor på Högskolan för scen och musik i Göteborg, och jazzsångerskan Isabella Lundgren som verkat som mentor och lett henne genom hela inspelningsprocessen.

– Det har varit läskigt att göra musik som går in under skinnet, som gör mig illa berörd och som rör om.

Vad handlar det om?

– Det finns en närmast toxisk positivitet i vår tid. Att man ska tänka positivt om allting vilket gör att

man kör på med skygglappar för de saker som faktiskt måste göras. Och det är något som verkligen skrämmar mig.

Och samtidigt. Hon är engagerad ordförande för Imprä – en ideell förening som stödjer musiker som identifierar sig som kvinnor, transpersoner och icke-binära inom jazz- och improvisationsmusik – och som sådan dagligen påverkande, påpekande att vi måste tala, röra oss framåt, benämna, annars faller allt tillbaka. Hoppet i det dagliga arbetet. Hoppet om en framtid finns i det mörka.

– Saker måste få ett slut för att det nya ska kunna skapas. På så vis kom skivprocessen att handla om hoppet och pånyttfödelsen, att skapa startskottet för nästa platta. ♪

... apropå positivitet

I samband med skivsläppet har flera inom musik- och pr-branschen bett henne att inte döpa projektet till något som klingar negativt, att utelåta ord som "no", att ta bort negativt klingande ord i titlar och texter för att det inte kommer "gå hem/sälja lika bra" om de tolkas som negativa.